

ชั้นวัฒนธรรมสมัยที่ ๑

ตรงกับสมัยทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖ พบหลักฐานสำคัญได้แก่ เศษภาชนะดินเผาจำนวนมาก เช่น เศษภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดินธรรมดา ตกแต่งผิวด้วยลายเชือกทาบ เศษภาชนะดินเผาที่เคลือบผิวด้านนอกสีแดง และเศษภาชนะดินเผาขัดมันสีดำ ลูกกระสุนดินเผา พวยกาดินเผา แวดินเผา เศษดินเผาไฟ เศษเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากเหล็ก ซึ่งสภาพชำรุดแตกหัก ลักษณะรูปทรงของเครื่องเหล็กที่พบรูปร่างยาวส่วนปลายแหลม มีชิ้นหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายกับใบมีด

ชั้นวัฒนธรรมสมัยที่ ๒

พบหลักฐาน เช่น เศษภาชนะดินเผาประเภทเนื้อดินธรรมดาที่มีปริมาณไม่มาก มีทั้งตกแต่งผิวด้วยลายเชือกทาบและไม่ได้ตกแต่งผิว เศษดินเผาไฟ ฐานรองประติมากรรมรูปเคารพทำจากหินทราย เศษภาชนะดินเผาแบบเนื้อแกร่ง ส่วนมากมีการเคลือบผิวด้วยสีน้ำตาลแกมเขียว เคลือบสีเขียว และเคลือบสีขาว ซึ่งพบว่ามีการผลิตและใช้ประโยชน์กันมากในสมัยวัฒนธรรมขอมโบราณ พุทธศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๘ แห่งหินทรายซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นใบเสมาหินทรายในสมัยทวารวดี ตรงกับชั้นวัฒนธรรมสมัยที่ ๑ พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖ เป็นไปได้ว่าอาจมีบางชิ้นทำขึ้นในสมัยวัฒนธรรมไท - ลาว เช่นเดียวกันกับที่เคยพบว่ามีซากโบราณสถาน ที่ก่อสร้างด้วยอิฐ (ปัจจุบันเหลือเพียงเศษอิฐ) เป็นไปได้ว่าอาจจะ เป็นศาสนสถานหรือสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นในสมัยวัฒนธรรมไท - ลาว พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๓ จากหลักฐานและร่องรอยกิจกรรมของคนในอดีต ทำให้สามารถวิเคราะห์และสันนิษฐานอายุสมัยในชั้นวัฒนธรรมสมัยที่ ๒ ของเมืองหามฮอกเพิ่มเติมว่า น่าจะมีกิจกรรมการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในพื้นที่เมืองหามฮอกของคนในอดีต ในสมัยวัฒนธรรมขอมโบราณ พุทธศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๘ ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยวัฒนธรรมไท - ลาว พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๓

อาณาเขต

ทิศเหนือ จรดบ้านโปรงเกตุ ตำบลซีลอง อำเภอเมืองชัยภูมิ

ทิศใต้ จรดบ้านไร่ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า

ทิศตะวันออก จรดบ้านไร่ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า

ทิศตะวันตก จรดบ้านกุดฉนวน ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า

การคมนาคม

มีทางเข้าไปชมเมืองหามฮอกได้ ๒ ทาง

๑. เข้าทางบ้านกุดไข่นุ่น หมู่ที่ ๑๑ ตำบลบ้านเขว้า ระยะทาง จากบ้านกุดไข่นุ่น ถึงเมืองหามฮอกประมาณ ๒ กิโลเมตร

๒. เข้าทางบ้านไร่ ตำบลลุ่มลำชี ระยะทางจากบ้านไร่ถึงเมืองหามฮอกประมาณ ๕๐๐ เมตร

เนื้อที่บริเวณเมือง

ในปัจจุบัน เมืองหามฮอก มีเนื้อที่ประมาณ ๑,๒๐๐ ไร่ แต่เป็นที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์ราษฎรเข้าไปทำนา ทำสวน ในบริเวณเมืองยังมีคูคลองหนอง และน้ำที่ตลอดปี

วัตถุโบราณที่ค้นพบ

๑. ไห

๒. หอก

๓. หินบดยา

๔. ภาชนะดินเผา

๕. ใบเสมา

๖. ฐานประติมากรรมหินทราย

๗. เครื่องใช้ต่างๆ ส่วนมากได้แต่ของที่ชำรุด

แหล่งอ้างอิง

ปกิณกศิลปวัฒนธรรม เล่ม ๒๕ จังหวัดชัยภูมิ (กรุงเทพฯ : สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, ๒๕๖๒), หน้า ๑๘๘ - ๑๘๙.

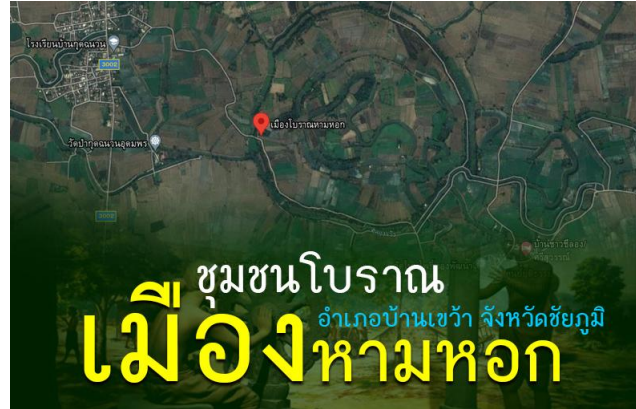
ชื่อแหล่งโบราณ

ชุมชนโบราณเมืองหามหมอก

ข้อมูลเบื้องต้น

ชุมชนโบราณเมืองหามหมอก เป็นเนินดินรูปร่างค่อนข้างกลม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๑ กิโลเมตร สูงจากระดับพื้นที่โดยรอบประมาณ ๓ เมตร ด้านนอกของเนินดินมีคูน้ำ - คันดินล้อมรอบหนึ่งชั้น เป็นแนวคูน้ำ - คันดินชั้นใน พื้นที่ถัดออกไปจากคูน้ำ - คันดินชั้นใน เป็นพื้นที่ราบลุ่มสภาพค่อนข้างโล่ง และมีคูน้ำ - คันดินล้อมรอบอีกหนึ่งชั้น เป็นแนวคูน้ำ - คันดินชั้นนอก พื้นที่ที่รอบนอกถัดออกไปจากแนวคูน้ำ - คันดินชั้นนอกทางด้านทิศใต้ห่างออกไปประมาณ ๕ กิโลเมตร มีแม่น้ำชีไหลผ่าน และยังมีลำน้ำสายเล็กที่ไหลแยกออกจากลำน้ำสายหลักไหลผ่านใกล้ตัวชุมชนด้วย เช่น ห้วยโป่ง หนองอ้อ คลองไผ่งาม ห้วยยางชุม สภาพปัจจุบันเป็นแนวคูน้ำ - คันดินชั้นนอกของชุมชนโบราณเมืองหามหมอก ยังคงหินสภาพเป็นแนวติดต่อกันโดยรอบ มีต้นไม้และวัชพืชขึ้นปกคลุมคันดินอยู่หนาแน่น คันดินที่ยังสภาพอยู่นั้นมีความกว้างประมาณ ๑๐ เมตร สูงประมาณ ๖ - ๗ เมตร สภาพโดยรวมมีความสูงไม่สม่ำเสมอ ส่วนคูน้ำนั้นอยู่ทางด้านนอกของคันดิน มีความกว้างประมาณ ๑๐ เมตร แนวคูน้ำ - คันดินชั้นในของชุมชนโบราณเมืองหามหมอกสภาพไม่ค่อยชัดเจนเหมือนชั้นนอก แต่ยังสามารถสังเกตเห็นโดยเฉพาะคูน้ำ - คันดินชั้นในที่อยู่ทางด้านทิศใต้ คูน้ำมีความกว้างประมาณ ๑๐ เมตร คันดินกว้างประมาณ ๖ เมตร ส่วนสูงของคันดินนั้นมีความสูงน้อยมาก มองเห็นได้ว่ามีความสูงอยู่ในระดับเดียวกันกับพื้นที่ที่อยู่โดยรอบ การสำรวจและการขุดตรวจทางโบราณคดีเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๑ พบหลักฐานโบราณวัตถุที่แสดงกิจกรรมการอยู่อาศัยและการใช้พื้นที่บริเวณเมืองหามหมอกของคนในอดีต ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖ สมัยทวารวดี ต่อเนื่องถึงสมัยวัฒนธรรมขอมโบราณ พุทธศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๘ และสมัยวัฒนธรรมไทย - ลาว พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๓ โดยสรุปข้อมูลได้ดังนี้

โบราณสถานเมืองหามหมอก

เทศบาลตำบลทุ่งทอง
ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

การอนุรักษ์เชิงประวัติศาสตร์โบราณสถาน

เมืองหามหมอก

จัดทำโดย

ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักปลัดเทศบาล

สำนักงานเทศบาลตำบลทุ่งทอง

โทร.๐๔๔๘๑๖๘๓๘ ต่อ ๑๙

